

Ανακάλυψαν κελιά και άγνωστες κρύπτες στο Σπήλαιο της Αποκάλυψης

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός](#)

Το νησί της Πάτμου, ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα θρησκευτικού τουρισμού στον κόσμο και με μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς κηρυγμένα από την UNESCO τη Χώρα, τη Μονή του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου και το Σπήλαιο της Αποκάλυψης, έχει έναν επιπλέον λόγο να καμαρώνει: Την αποκατάσταση του Σπηλαίου όπου ο

άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος, ο αγαπημένος μαθητής του Ιησού, εξόριστος το 95 μ.Χ., οραματίστηκε και συνέγραψε το ιερό αποκαλυπτικό κείμενο, καθώς και εκκλησιών και άλλων κτισμάτων, που μαζί με το σπήλαιο αποτελούν μέρος ενός ενιαίου συγκροτήματος.

«Στόχος ήταν να αποκαταστήσουμε και να συντηρήσουμε το κτιριακό κομμάτι του συγκροτήματος. Υπήρχε ένα πρόγραμμα που έπρεπε να ακολουθήσουμε, το οποίο στην πορεία ανατράπηκε γι' αυτό έγινε μια προσαύξηση του προϋπολογισμού, καθώς στην πραγματικότητα αποκαλύφθηκαν άλλου είδους πράγματα από αυτά που περιμέναμε», αναφέρει ο Παναγιώτης Χατζηιωάννου, αρχιτέκτονας, που ασχολήθηκε με την επίβλεψη και την εκτέλεση των εργασιών. Και εξηγεί:

«Είναι εντυπωσιακό ότι καθαρίζοντας το κτίριο ανακαλύψαμε πάρα πολλές οικοδομικές φάσεις. Δηλαδή, βρήκαμε παράθυρα, πόρτες, άγνωστες κρύπτες τις οποίες είχαν κλείσει για λόγους που ακόμα δεν έχουμε κατανοήσει, μια κατάσταση τόσο σύνθετη και περίπλοκη που δύσκολα προσδιορίζεις χρονολογικά την εξέλιξή της. Το σίγουρο πάντως είναι ότι υπήρξε μια διαδικασία προσθετική, κάτι που συνηθίζεται κατά κανόνα. Όμως, εδώ ήταν ίσως λίγο πιο παράξενη, με την έννοια ότι διασώθηκαν αρκετά πράγματα επειδή τα κάλυπταν με τον σοβά τον οποίον όταν αφαιρούσες ανακάλυπτες από κάτω όλη αυτή την ιστορία», συμπληρώνει.

Το έργο είχε ως φορέα υλοποίησης την Εφορεία Αρχαιοτήτων (ΕΦΑ) Δωδεκανήσου, με προϊσταμένη τη Μαρία Μιχαηλίδου. Υλοποιήθηκε με κονδύλια του ΕΣΠΑ από την

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, με περιφερειάρχη τον Γιώργο Χατζημάρκου, και παραδόθηκε στον φορέα διαχείρισης που είναι η Μονή του Αγίου Ιωάννη Θεολόγου.

«Η δυσκολία ήταν ότι έπρεπε να φτιάξουμε σκαλωσιές και να αποκαταστήσουμε έναν χώρο που τον επισκέπτονται χιλιάδες προσκυνητές και τουρίστες, διατηρώντας ταυτόχρονα τον λατρευτικό και τον προσκυνηματικό χαρακτήρα του. Να είναι δηλαδή και επισκέψιμο μνημείο και εργοτάξιο για κάποιο χρονικό διάστημα», δήλωσε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η αρχαιολόγος της ΕΦΑ Δωδεκανήσου, Ντίνα Κεφαλά, αναφερόμενη στις εργασίες που διήρκεσαν από το 2011 ως το 2016.

Παράλληλα, τόσο η ίδια όσο και ο κ. Χατζηιωάννου τονίζουν το στοίχημα που μένει να κερδηθεί: «Το ζητούμενο είναι τώρα, αποδίδοντάς το στο Μοναστήρι, να δοθούν και οι κατάλληλες χρήσεις στο μνημείο. Δηλαδή, ένα τμήμα που ήταν παλιά σχολή μουσικής να γίνει και σήμερα σχολή βυζαντινής μουσικής ή αγιογραφίας, δηλαδή να υπάρχει και χρήση κοινής ωφελείας. Αυτό θα είναι και το πιο ενδιαφέρον, δηλαδή ένας αποκατεστημένος χώρος να αποκτήσει και τη χρήση του», σημείωσε η κ. Κεφαλά.

«Με την αποκατάσταση και συντήρηση του συγκροτήματος, σκοπός ήταν κάποιοι χώροι να χρησιμοποιηθούν πάλι για εκπαιδευτικούς λόγους. Σε αυτό βοηθάει και το πώς έχει διαμορφωθεί εσωτερικά το συγκρότημα: Μια σκάλα που οδηγεί στο σπήλαιο χωρίζει εσωτερικά σε δυο το σύνολο του συγκροτήματος, συνεπώς το ένα τμήμα μπορεί να υπάρχει ανεξάρτητα από το άλλο. Δηλαδή, το εκπαιδευτικό κομμάτι μπορεί να έχει δική του είσοδο και έξοδο και, ταυτόχρονα, το τμήμα που έχει να κάνει με τη μοναστική δραστηριότητα να λειτουργεί χωρίς να ενοχλεί τους μοναχούς», τονίζει ο κ. Χατζηιωάννου.

Το αρχιτεκτονικό συγκρότημα της Αποκάλυψης αποτελεί ένα ιδιαιτέρως σύνθετο και αντιπροσωπευτικό παράδειγμα προσθετικής αρχιτεκτονικής και απαρτίζεται από ένα σύνολο κλειστών χώρων, παρεκκλησίων και κελιών, σε πέντε στάθμες που ανήκουν σε τέσσερα επιμέρους κτήρια, διαφορετικής χρονολόγησης.

Το Σπήλαιο της Αποκάλυψης βρίσκεται στη βόρεια κλιτύ του λόφου ανάμεσα στο λιμάνι της Σκάλας και τον μεσαιωνικό οικισμό της Χώρας.

Για τη διαμόρφωση και την ανάδειξη του χώρου φαίνεται ότι φρόντισαν οι μοναχοί της μονής του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, που ιδρύθηκε το 1088 από τον όσιο Χριστόδουλο τον Λατρηνό, όταν ο βυζαντινός αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ Κομνηνός του παραχώρησε την Πάτμο. Στις αρχές του 12ου αιώνα το εσωτερικό του Σπηλαίου διακοσμήθηκε με τοιχογραφίες, ενώ στις πρώτες δεκαετίες του 17ου αιώνα, ανοικοδομήθηκε το παρεκκλήσιο της Αγίας Άννας, στο ξυλόγλυπτο τέμπλο του οποίου αναφέρονται τα ονόματα των κτητόρων, Παρθενίου Παγκώστα και Γερμανού.

Το 1713, στην ανατολική πλευρά του συγκροτήματος, εγκατέστησε τη σχολή του ο διδάσκαλος Μακάριος Καλογεράς και δημιούργησε το Ένδον της Αποκαλύψεως Φροντιστήριο, την περίφημη Πατμιάδα Σχολή.

Ο Μακάριος Καλογεράς έχτισε αίθουσες διδασκαλίας και κελιά, μεριμνώντας για τη φιλοξενία και την καθημερινότητα των σπουδαστών.

Στα τέλη του 18ου αιώνα κατασκευάστηκε η λεγόμενη αίθουσα υποδοχής ή Διευθυντήριο, ένα ανεξάρτητο κτήριο απέναντι από το ναύδριο του Αγίου Αρτεμίου, ενώ γύρω στο 1900 υψώθηκε στα βόρεια του συγκροτήματος η τριώροφη πτέρυγα του Ιεροσπουδαστηρίου της Αποκαλύψεως, με τη φροντίδα του τότε σχολάρχη της Πατμιάδας, Αλέξαδρου Δηλανά.

Σημειώνεται ότι τον δρόμο της αποκατάστασής αναμένεται να πάρει και η Μονή του Αγίου Ιωάννη Θεολόγου, που βρίσκεται στην κορυφή του λόφου (σε άλλο

σημείο δηλαδή από το συγκρότημα του Σπηλαίου της Αποκάλυψης) και περιβάλλεται από ακανόνιστο ορθογώνιο αμυντικό περίβολο (11ος-17ος αι).

Σύμφωνα με πληροφορίες της ΕΦΑ Δωδεκανήσου, υπάρχει εγκεκριμένη αρχιτεκτονική μελέτη για ένα πολύ μικρό μέρος της αποκατάστασης του συγκροτήματος (ολόκληρο θα απαιτούσε πολλά εκατομμύρια ευρώ), που αφορά την προστασία του από την υγρασία και τα όμβρια.

Το έργο πρόκειται να προταθεί για χρηματοδότηση από κονδύλια του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης αποκλειστικά για μνημεία της UNESCO, όταν και αν ανοίξει η πρόσκληση.

Πηγή: real.gr